

AKADEMIYADA NAVBATDAGI DISSERTATSIYA ISHI HIMOYASI BO'LIB O'TDI

O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi huzuridagi DSc.24/2026.31.01.Yu.01.02 raqamli Ilmiy kengash majlisida Akademiya o'qituvchisi **Oblakulov Davlat Oltinboyevichning** 12.00.08 – «Jinoyat huquqi. Jinoyat-ijroiya huquqi» ixtisosligi bo'yicha yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun «**Tijoratda pora evaziga og'dirib olish uchun jinoiy javobgarlikni takomillashtirish**» mavzusidagi dissertatsiya ishi himoyasi o'tkazildi.

Tadqiqotning maqsadi tijoratda pora evaziga og'dirib olish uchun jinoiy javobgarlik belgilangan O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi normalarini va qonunni qo'llash amaliyotini takomillashtirishga qaratilgan taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning obyekti tijoratda pora evaziga og'dirib olish uchun jinoiy javobgarlik belgilangan Jinoyat kodeksi normalarini xalqaro standartlar va ayrim xorijiy davlatlarning ilg'or tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirish bilan bog'liq ijtimoiy-huquqiy munosabatlar hisoblanadi.

Tadqiqot predmetini tijoratda pora evaziga og'dirib olish uchun jinoiy javobgarlikka oid xalqaro huquqiy hujjatlar, mazkur munosabatlarni tartibga soluvchi milliy normativ-huquqiy hujjatlar, huquqni qo'llash amaliyoti, ayrim xorijiy mamlakatlar jinoyat qonunchiligi, tijoratda pora evaziga og'dirib olish uchun jinoiy javobgarlik belgilangan Jinoyat kodeksi normalarini takomillashtirishga oid jinoyat huquqi nazariyasida mavjud bo'lgan ayrim ilmiy yondashuvlar va ilmiy-nazariy qarashlar tashkil etadi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

Sport musobaqalari natijalarini yoki ularning borishini qasddan o'zgartirish maqsadida sportchi, trener, sport hakami yoxud sport musobaqalarining boshqa ishtirokchilari va tashkilotchilariga ular bajarishi lozim yoki mumkin bo'lgan muayyan harakatni pora evaziga og'dirib olayotgan shaxs manfaatlarini ko'zlab bajarishi yoxud bajarmasligi evaziga, uning qonunga xilof ekanligini bila turib, moddiy qimmatliklar berish yoki ularni mulkiy manfaatdor etish uchun alohida jinoiy javobgarlik belgilanishi sport sohasidagi jinoyatlarni sodir etganlik uchun javobgarlikning muqarrarligini ta'minlashga xizmat qilishi asoslantirilgan;

Jinoyat kodeksining 192⁹-moddasi 4-qismi «g» bandini «bir guruh mansabdor shaxslar tomonidan oldindan til biriktirib sodir etilgan bo'lsa» tahririda bayon etish lozimligi asoslangan;

Jinoyat kodeksining Sakkizinchi bo'limini «Korrupsiyaga oid jinoyatlar» degan atama bilan to'ldirish va unga Jinoyat kodeksining 192⁹-moddasida ko'rsatilgan tijoratda pora evaziga og'dirib olish jinoyatini ham kiritish lozimligi asoslangan;

Jinoyat kodeksining Sakkizinchi bo'limidagi «poraxo'rlik» atamasining huquqiy ma'nosini «poraxo'rlik – pora olish, pora berish yoki bu jinoyatlarda vositachilik qilish, tijoratda pora evaziga og'dirib olish» tahririda bayon etish lozimligi asoslangan;

Tijoratda pora evaziga og'dirib olish jinoyati bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida tahliliy ma'lumotnoma tayyorlangan. Tahliliy ma'lumotnomada tijoratda pora evaziga og'dirib olish jinoyatlarini kvalifikatsiya qilish bo'yicha sud amaliyoti umumlashtirilgan bo'lib, aniqlangan muammolar va ularning yechimi bo'yicha tavsiyalar kvalifikatsiya jarayonida yagona amaliyotni shakllantirishga xizmat qilishi asoslangan.

Tadqiqotning amaliy natijalari quyidagilardan iborat:

Tijoratda pora evaziga og'dirib olish jinoyati uchun javobgarlik belgilangan amaldagi Jinoyat kodeksi normalarini takomillashtirish yuzasidan tegishli takliflar ishlab chiqilgan:

Jinoyat kodeksining 192⁹-moddasida ko'rsatilgan tijoratda pora evaziga og'dirib olish jinoyatining dispozitsiyasi mazmunidan kelib chiqib, uni ikkita alohida moddaga ajratishning maqsadga muvofiqligi asoslantirilgan;

Ushbu turdagi jinoyatlarni to'g'ri kvalifikatsiya qilish va adolatli jazo tayinlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining jinoyat ishlari bo'yicha ayrim qarorlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risidagi qaror loyihasi ishlab chiqilgan.

Tijoratda pora evaziga og'dirib olishning jinoyat-huquqiy tavsifi, kvalifikatsiyaviy va boshqa jinoyatlardan farqlovchi belgilari o'rganilib, huquqni qo'llash amaliyotini takomillashtirish bo'yicha tegishli takliflar ishlab chiqilgan.